

Poti iz labirintov

WWW.OMRA.SI

Psihatri in njihovi pacienti: od hierarhije k enakopravnosti

Zdravstveno oskrbo duševnih motenj lahko razumemo kot asimetrično okolje, kjer zdravniki **psihiatri** kot nosilci moči **odvzamejo moč ljudem z živeto izkušnjo duševne motnje**. Vendar si pri tem ne bi smeli zatiskati oči, da **so psihiatri tudi sami podvrženi pritisku, ki je povezan s kulturami birokratske odgovornosti**. Se pravi: ko psihiater govori s svojim pacientom, so nehote prisotni tudi nevidni poslušalci – drugi strokovnjaki in kolegi, uprava zdravstvenega zavoda, zdravstvena zavarovalnica in vsi družbeni nadzorni mehanizmi. Psihiater je sicer pri svojem delu do neke mere strokovno samostojen, hkrati pa tesno vpet v sistem zdravstvenega varstva. Odgovoren ni samo pacientu, temveč je odgovoren za celo vrsto postopkov, ki mu jih narekuje sistem. Izpostavljen je torej dodatnim skrbem in zahtevam, na primer, kako odvrniti ali zmanjšati tveganje, kako omogočiti dostop do zdravljenja, kako slediti standardiziranim postopkom zdravljenja, časovnemu pritisku itd. Lahko bi rekli, da je ves čas prisoten skriti »mikrofon«, ki **srečanje psihiatra in njegovega pacienta spremeni** v okolje, kjer je pristen in pravičen **dialog otežen, vzpostavljanje pristne in resnične človeške povezanosti pa ovirano**.

V Angliji že več let poteka zanimiv projekt **RE:CREATE Psychiatry** (Po-ustvariti psihiatrijo), ki je nastal kot odgovor na težave, ki izhajajo iz tega, da so psihiatri podvrženi pritisku družbe, v kateri je birokratska odgovornost vrednota. Projekt izvaja dobrotelni klub Mental Fight Club (Klub duševni boj) iz Oxforda in **vključuje delavnice in druge dogodke, katerih namen je, da lahko vsak, naj je psihiater (ali pa kakšen drug član**

kliničnega osebja, na primer medicinska sestra) ali človek z živeto izkušnjo duševne motnje, **pove svoje mnenje ali spregovori o svoji izkušnji**. Se pravi: vsak lahko govori, ne da bi se pri tem počutil nadrejenega ali podrejenega ali čutil breme birokratske odgovornosti oziroma **občutek prisotnosti očitne hierarhije** – ki je v okolju projekta ni, oziroma je kultura, ki vlada v zdravstvenem zavodu, odmaknjena. Gre torej za delavnice, ki **omogočajo pravičen in pristen dialog** med psihiatri in ljudmi z živeto izkušnjo duševne motnje.

Vir: Armstrong, N., Bayar, L, Power and Its Surprises: Locating and Dis-locating Asymmetries in Mental Healthcare, prispevek na konferenci Social Power and Mental Health, 19.-23. april 2021, Centre for Research in the Arts, Social Sciences and Humanities (CRASSH), University of Cambridge, dostopno na internetnem naslovu <https://www.youtube.com/watch?v=xjgiolFlbm0>.

Vabilo k sodelovanju v raziskavi

Na Družbenomedicinskem inštitutu ZRC SAZU (partner programa OMRA) izvajamo **raziskavo o izvorih diskriminacije ljudi s težavami v duševnem zdravju**. V ta namen smo pripravili **anonimni spletni vprašalnik**, kjer vas vljudno vabimo, da ovrednotite svoje mnenje o predstavljeni zgodbi o Martinu. Izpolnjevanje vprašalnika vam bo vzelo **4-5 minut**.

Podatki pridobljeni z vprašalnikom, vas v nobenem primeru ne bodo izpostavljali in rezultati bodo obravnavani zgolj na skupinski ravni, kjer ni možno prepoznati odgovorov posameznikov in s tem razkriti njihove identitete.

Vprašalnik bo možno izpolniti do 9. 9. 2021 in se nahaja na tej povezavi: <https://www.1ka.si/a/348981>.

VABLJENI K SODELOVANJU IN DELJENJU POVEZAVE!

Raziskovalna skupina [Družbenomedicinskega inštituta ZRC SAZU](#)

*** V kolikor imate kakršna koli vprašanja, pomisleke, ali potrebujete dodatne informacije v zvezi z izvedbo raziskave, nas lahko kontaktirate na: dmi@zrc-sazu.si

Naročite se na naš e-novičnik in poskrbeli bomo, da boste prejeli sveže informacije in izobraževalna gradiva programa OMRA!

Aktualne dogodke, poročila z delavnic, odzive s terena in druge zanimivosti iz področja duševnega zdravja redno objavljamo tudi na družbenih omrežjih. Spremljajte [@ProgramOmra](#) na [Facebooku](#) in [Twitterju](#).

Partnerji programa

Program OMRA sofinancira Ministrstvo za zdravje RS.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program OMRA, vse pravice pridržane.